

1992

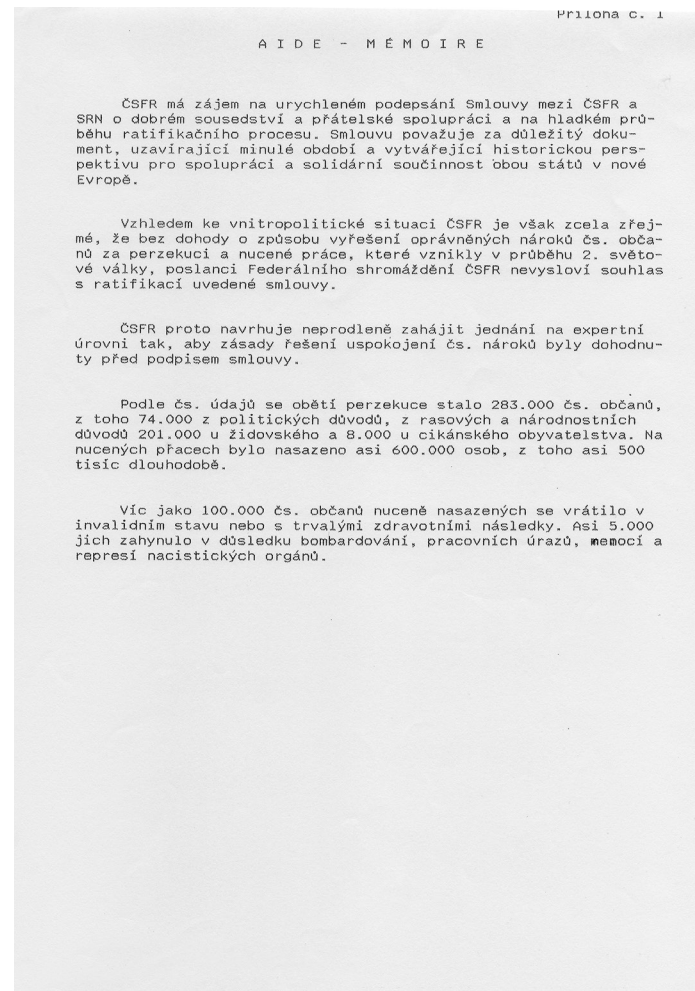

Rok 1992 byl posledním rokem existence Československa. Rozhodnutí o rozdělení společného státu Čechů a Slováků na dva samostatné státní útvary vzešlo z povolebních jednání vítězných politických stran. Vnitropolitická situace se od počátku roku pozvolna měnila v předvolební zápas, politické strany a hnutí se ostře vymezovaly proti sobě, napětí kulminovalo v červnu, kdy se parlamentní volby konaly.

Zájem o zahraniční politiku byl přirozeně oslaben, ústředním tématem na tomto poli byla i nadále Československo-německá smlouva. Na konci ledna se stalo Československo předsednickou zemí KBSE a od ledna 1992 vstupuje v platnost obchodní část naší asociační dohody s Evropskými společenstvími.

Ve dnech 5. a 6. ledna 1992 navštívil ministr Dienstbier Německo, ve Stuttgartu jednal se svým německým protějškem Genscherem o mezinárodní situaci po rozpadu SSSR a o vztazích mezi ČSFR a SRN, následujícího dne pokračovali ministři v rozhovoru ve Fellbachu, kde se věnovali vyjednávání *Smlouvy o dobrém sousedství a přátelské spolupráci*. Podmínkou z naší strany bylo založení nadace pro odškodnění československých občanů pronásledovaných nacistickým režimem během druhé světové války, dále předložil ministr Dienstbier návrh na zřízení společné nadace nevládního charakteru orientované na budoucnost s cílem podporovat realizaci projektů na obou stranách československo-německé hranice. Dienstbier kladl důraz na to, aby se smluvní dokument podepsal v co nejkratším termínu.

Obě strany řešily možnost výstavby ropovodu z Ingolstadtu do ČSFR, problémy byly převážně technického rázu, nejprve bylo třeba vyřešit majetkoprávní otázky v lokalitách, kudy měl ropovod vést.

Aide-mémoire k jednáním Československa s Německem

Podle Luboše Dobrovského byla (...) Dienstbierova snaha odstranit česko-německé problémy byla jeho obrovská zahraničně politická síla. Významnou roli v odporu, který Havlovi a Dienstbierovi kladl Klaus, hrálo Klausovo antiněmeckví, které nemělo jinou oporu, než že na antiněmeckví slyšela značná část voličů... (Luboš Dobrovský, od ledna do června 1990 náměstek ministra zahraničních věcí, od června 1990 do října 1992 československý ministr obrany)

Československo-německé vztahy by se podle názoru Dienstbiera neměly stát objektem volebního boje, jsou příliš vážné, než aby byly podřízeny politickým taktikám kohokoliv. „Je třeba uzavřít minulost,“ prohlásil Dienstbier, „a udělat něco, co bude jednoznačně směřovat do budoucnosti, začít novou éru, to je důležité pro nás i pro Německo, jsme země se společnou hranicí a dlouhou tradicí stýkání a potýkání. Uvažujeme-li

o různých evropských architekturách a bezpečnostních strukturách ve světě, máme právě zde možnost ukázat, jak si to představujeme.“

Genscher navázal s tím, že posuzuje význam československo-německých vztahů stejným způsobem, skutečně obě země mají velkou odpovědnost nejen za naše bilaterální vztahy, ale i kvůli Evropě, ani na naší straně není zájem posunovat termín podpisu, snad se brzy dohodneme na datu. Otázka nadace je komplikovaná, Genscher připomněl, že československá strana nepřijala německé návrhy. Dienstbier namítl, že od počátku se hovořilo o nadaci, Německo ale místo nadace navrhuje společné projekty. Genscher uzavřel rozhovor prosbou, aby Dienstbier hleděl do budoucnosti. Oba ministři se dohodli na společném prohlášení pro veřejnost.

Československo-německá smlouva byla spolkovým kancléřem Helmutem Kohlem podepsána 27. 2. 1992 v Praze a spolkovým sněmem byla ratifikována 22. 4. 1992. Završením ratifikace československo-německé smlouvy Spolkovým sněmem skončilo slovy Dienstbiera dlouhé a důkladné přehodnocování vztahů mezi národy, které za tisíc let zakusily snad všechny představitelné možnosti sousedského soužití.

Luboš Dobrovský dodává, že Dienstbierova snaha odstranit česko-německé problémy byla jeho obrovská zahraničně politická síla. Významnou roli v odporu, který Havlovi a Dienstbierovi kladl Klaus, hrálo Klausovo antiněmeckví, které nemělo jinou oporu, než že na antiněmeckví slyšela značná část voličů. V tom vidí Dobrovský základy politiky emocí na rozdíl od politiky věcného posuzování.

Chorvatský prezident Tudžman během své návštěvy Bonnu v lednu 1992 požádal Německo o zbraně, aby mohl vytlačit Srby do původních hranic, jeho požadavek byl striktně odmítnut, což Tudžman přijal s velkým překvapením a nevolí.

Ve dnech 9. a 10. 1. 1992 vykonal Dienstbier oficiální návštěvu Rumunska, v rozhovorech se svým protějškem Adrianem Nastase se věnovali především současnému stavu československo-rumunských vztahů a jejich perspektivám, nastolena byla i další důležitá mezinárodní témata: rozpad SSSR, složitý vývoj ve východní Evropě. Náš ministr se zajímal o možnosti podnikání malých a středně velkých firem, zazněla i myšlenka výstavby československých hotelů na černomořském pobřeží, na pořadu dne byla rovněž problematika ekonomických vztahů a zůstatek rumunského dluhu, kterou se nadále bude zabývat smíšená odborná komise. Dienstbier ocenil, že se v Rumunsku v rámci možností zlepšila situace české a slovenské národnostní menšiny.

Dienstbier a Nastase parafovali smlouvu o přátelských vztazích a spolupráci mezi ČSFR a Rumunskem, která stanovuje základní rámec vztahů mezi oběma zeměmi.

Pracovní večeře pořádaná na počest našeho ministra rumunským ministrem Nastasem se konala v pozdních hodinách v nočním klubu s programem, který vrcholil vystoupením strip-térky. Tato společenská událost se rozhodně ve všech bodech vymykala pravidlům diplomatického protokolu.

Dienstbier jednal rovněž s předsedou vlády Rumunska Theodorem Stolojanovem, se kterým hovořil zejména o hospodářských otázkách a byl přijat prezidentem Ionem Iliesku,

Jednání s rumunským ministrem zahraničí, na levé straně stolu pracovník diplomatického protokolu Buček, autorka, Dienstbier, velvyslanec Resutík, pracovníci ambasády, naproti Dienstbierovi Adrian Nastase, Bukurešť, 10. 1. 1992

v rozhovoru oba politici zdůraznili význam parafované smlouvy, kterou označili za zahájení nové etapy v československo-rumunských vztazích.

Evropská společenství uznaly Slovinsko a Chorvatsko k 15. 1. 1992, uznání Chorvatska si navzdory nesplnění všech podmínek vynutila potřeba zachovat jednotu ES. Předsednickou zemí ES pro první pololetí roku 1992 bylo Portugalsko.

V průběhu ledna 1992 zaslaly všechny nástupnické republiky po SSSR s výjimkou Gruzie písemnou žádost o přijetí do KBSE,